

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

**PAŽYMA
DĖL X SKUNDO
PRIEŠ NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS KAUNO DEPARTAMENTĄ,
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRĄ
IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

2016-08-18 Nr. 4D-2015/1-1478

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl tuomečio Kauno visuomenės sveikatos centro (dabar – Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Kauno departamentas; toliau ši institucija vadinama ir – Kauno VSC), Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremalių sveikatai situacijų centro (toliau vadinama ir – ESSC) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant asmens skundus ir prašymus dėl galimai netinkamų laikymo sąlygų Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama – LAVL) Pravieniškių padalinyje.

2. Pareiškėjas skunde nurodė: „[...] kreipiausi ir į Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremalių sveikatai situacijų centrą, ir į Kauno visuomenės sveikatos centrą, ir į Kalėjimų departamentą su skundais bei prašymais, jog būtų atvykstama bei nustatomi pažeidimai bei viso pastato būklė, bet nei viena pavaldi institucija [...] net nesiryžta atvykti bei įsitikinti, kokiomis sąlygomis esu laikomas pataisos įstaigos ligoninėje baudos izoliatoriaus patalpose“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti skunde nurodytas aplinkybes ir „[...] nukreipti mane į atitinkamą instituciją, kuri būtų nešališka bei griežtai būtų nustatomos higienos normos bei avarinė pastato būklė [...].“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Įvertinus tyrimo metu surinktą informaciją ir dokumentus nustatyta:

4.1. dėl higienos normų:

4.1.1. LAVL Pravieniškių padalinyje Kauno VSC 2015-09-03 atliko valstybinę operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę (2015-09-14 patikrinimo aktas Nr. 36-1417(7)), „[...] kurios metu buvo vertinama pareiškėjo [...] 2015-08-19 skunde minimų faktų atitiktis Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-03-10 įsakymu Nr. V-241 (toliau vadinama – HN 76:2010), reikalavimams. Kontrolės metu nustatyta, kad baudos izoliatoriuje

yra 4 pasivaikščiojimo kiemeliai, kurie patikrinimo metu buvo išvalyti. [...]. Patikrinimo dieną nuteistasis [...] buvo patalpintas į baudos izoliatoriaus I kamerą, patikrinimo metu kamera buvo tvarkinga, pareiškėjas nurodė, kad jam yra išduota šluota ir semtuvėlis patalpų valymui. [...]. Patikrinimo metu nustatyta, kad informacija apie pagrindinį gyvenamųjų patalpų valymą neregistruojama laisvės atėmimo vietoje nustatyta tvarka, kurią nustato laisvės atėmimo vietų administracija, tuo pažeistas HN 76:2010 59 punktas. Taip pat nuteistasis skundėsi ir dėl medicininės apžiūros, kuri, jo teigimu, yra atliekama kamerų tarpduryje. Operatyviosios kontrolės metu nustatyta, kad baudos izoliatoriuje yra atskira patalpa, skirta nuteistųjų apžiūroms, vaistų dalinimui.“ Kauno VSC 2015-09-14 patikrinimo akte LAVL administracijai nurodyta: „iki 2015 m. spalio 14 d., vadovaujantis HN 76:2010 59 punkto reikalavimais, parengti pagrindinio valymo vykdymo tvarką“;

4.1.2. kaip Kalėjimų departamento pareigūnai nurodė 2015-11-11 rašte Nr. 1S-4075 Seimo kontrolieriui, 2015 m. rugsėjo–spalio mėnesiais įstaigoje buvo gautas Pareiškėjo 141 skundas. Kalėjimų departamento pareigūnai Seimo kontrolieriui pateikė 2015 m. rugsėjo mėn. gautų Pareiškėjo skundų, susijusių su laikymo sąlygomis LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriuje, kopijas. Šiuose skunduose Pareiškėjas teigė, kad yra laikomas sveikatai kenksmingomis sąlygomis, skundėsi, kad kameroje beveik neatsidaro langai, trūksta gryno oro, pasivaikščiojimo kiemeliai yra duobėti;

4.1.3. Kalėjimų departamento pareigūnai į šiuos skundus Pareiškėjui atsakė 2015-10-21 raštu Nr. 2S-4802 ir paaiškino: „Kauno VSC darbuotoja 2015-09-03 patikrino baudos izoliatoriaus kameros, kurioje Jūs atlikote nuobaudą, ir pasivaikščiojimo kiemelių atitikimą HN 76:2010 reikalavimams. Higienos normos pažeidimų nenustatyta. [...]. LAVL administracija Jus informavo, kad šiuo metu rengiamas projektas baudos izoliatoriaus kamerų ir pasivaikščiojimo kiemelių kapitalinio remonto atlikimui. Atlikus kapitalinį remontą gyvenimo sąlygos baudos izoliatoriaus kameroje dar pagerės“;

4.1.4. Kalėjimų departamento pareigūnai 2015-11-11 raštu Seimo kontrolierių taip pat informavo, kad Kauno VSC 2015-09-03 patikrinimo metu „įvyko nesusipratimas, tuo metu LAVL buvo pradėjusi dirbti nauja slaugos administratorė, kuri nebuvo susipažinusi su visa dokumentacija ir nepateikė plano, kuris vėliau buvo surastas. Nuteistųjų gyvenamųjų patalpų valymo ir dezinfekcijos planas patvirtintas 2015-04-15 LAVL direktoriaus įsakymu Nr. V-85 [...]. Uždaros zonos (baudos izoliatoriaus) Pagrindinio valymo registracijos žurnalas pildomas nuo 2012 m. vasario 29 d. [...]“;

4.1.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje (toliau vadinama – SAM) 2015-09-24 buvo gauti 2 Pareiškėjo 2015-09-21 skundai, kuriuose asmuo nurodė nesutinkąs su Kauno VSC 2015-09-03 atliktos kontrolės rezultatais ir išdėstė aplinkybes dėl LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus kamerų Nr. 1 ir 8 bei kamerų tipo patalpose esančių 8-os ir 11-os kamerų įrengimo, langų atsidarymo, dušo bei bendrai naudojamų patalpų, pasivaikščiojimo kiemelių, dezinfekcijos priemonių išdavimo, šviestuvų, dažų skleidžiamo kvapo bei mikroklimato parametrų galimo neatitikimo HN 76:2010 reikalavimams. Šiuos Pareiškėjo skundus SAM persiuntė Kauno VSC;

4.1.6. Kauno VSC Pravieniškių padalinyje 2015-10-12 atliko valstybinę operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę (2015-10-22 patikrinimo aktas Nr. 36-1653(7)), kurios metu vertino Pareiškėjo skunduose nurodytas aplinkybes. 2015-10-22 patikrinimo akte nurodyta: „kontrolės metu nustatyta, kad langai pilnai neatsidaro, kadangi iš lauko ir vidinės pusės ant langų įrengtos apsauginės grotos [...], HN 76:2010 nenustato reikalavimų langams. Patikrinimo metu baudos izoliatoriaus patalpose dažų kvapas nebuvo jaučiamas, pasivaikščiojimo kiemeliai buvo tvarkingi. Kontrolės metu išsiaiškinta, kad baudos izoliatorius turi tvarkingus [...]. Tvarkingai išduoda valymo bei dezinfekavimo priemones. Kas mėnesį atliekamas pagrindinis valymas yra atliekamas pačių nuteistųjų. [...]. Įvertinus kamerų higieninę būklę, nustatyta, kad remontas reikalingas kamerų tipo patalpose esančiai kamerai Nr. 8 (lubose virš lango matomi nubėgimai), pažeistas HN 76:2010 62 punktas. Patikrinimo metu atlikus oro judėjimo greičio, oro santykinės

drėgmės ir oro temperatūros matavimus [...] nustatyta, kad oro judėjimo greitis kamerų tipo patalpose Nr. 8, Nr. 11, baudos izoliatoriaus kameroje Nr. 1, Nr. 3 bei duše nepakankamas [...], tačiau šis reikalavimas negali būti taikomas, nes jo įgyvendinimas susijęs su patalpų rekonstrukcijos darbais. Oro temperatūra kamerų tipo patalpoje Nr. 8 ir duše atitiko HN 76:2010 reikalavimus [...]. Atlikus matavimus, oro temperatūra baudos izoliatoriaus kameroje Nr. 1 [...], kameroje Nr. 3 [...], kamerų tipo patalpoje Nr. 11 [...] neatitiko HN 76:2010 26 punkto reikalavimų, tačiau tai nėra vertinama kaip pažeidimas, kadangi patikrinimo metu baudos izoliatoriaus kameroje Nr. 1, Nr. 3, kamerų tipo patalpoje Nr. 11 nuteistieji nebuvo laikomi, patalpos patikrinimo metu buvo vėdinamos, buvo atviri langai. Santykinės oro drėgmės matavimų rezultatai visose kameroje atitiko teisės aktų reikalavimus [...]. Kitų pareiškėjo skunde minimų faktų HN 76:2010 nereglamentuoja“;

4.1.7. Kauno VSC 2015-10-21 raštu Nr. 2-4288-7(4.11) atsakė į Pareiškėjo 2015-09-21 skundus ir informavo asmenį apie 2015-10-12 atliktos operatyviosios valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu nustatytas aplinkybes (Pareiškėjui pateikta analogiška informacija, kuri surašyta 2015-10-22 patikrinimo akte);

4.2. dėl avarinės būklės nustatymo:

4.2.1. ESSC 2015-09-25 buvo gautas Pareiškėjo 2015-09-21 prašymas, kuriame asmuo prašė atvykti į LAVL ir „[...] atlikti uždaro zonos – baudos izoliatoriaus pastato patikrinimą, nustatyti pastato būklę, kuri yra avarinė [...]“. Pareiškėjas taip pat nurodė: „[...] šis pastatas prieš kelis metus jau yra nustatytas, kad yra avarinės būklės ir jame negali būti laikomi žmonės, bet iki šios dienos pastatas nebuvo remontuojamas“;

4.2.2. ESSC 2015-09-28 raštu Nr. 02-670 šį Pareiškėjo prašymą persiuntė Kauno VSC, o prašymo kopiją – Kalėjimų departamentui. ESSC 2015-09-28 raštu Nr. 02-671 Pareiškėją informavo apie jo 2015-09-21 prašymo persiuntimą ir paaiškino, kad, „[...] pagal Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-1246 [...], ESSC nevykdo valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų policijos areštinėse, laisvės atėmimo vietose ar laikino sulaikymo įstaigose“;

4.2.3. į Pareiškėjo 2015-09-21 prašymą Kauno VSC atsakė 2015-10-09 raštu Nr. 2-402-7(4.11), kuriame nurodė, kad „[...] laisvės atėmimo vietoms taikomi tik tie HN 76:2010 reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Centras, vykdydamas laisvės atėmimo vietų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę ir vertindamas šių vietų atitiktį HN 76:2010 reikalavimams, neturi įgaliojimo įvertinti pastato konstrukcijos ir jo avarinės būklės.“

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

5. Bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

173 straipsnis. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų materialinis buitinis aprūpinimas – „1. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekantiems nuteistiesiems užtikrinamos reikiamos gyvenamųjų patalpų ir buitines sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas.“

6. Viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAI):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...]“;

23 straipsnis. Skundo priėmimas ir nagrinėjimas – „4. Jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto

klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. [...].“

7. Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo (redakcijos, galiojusios nuo 2015-05-26 iki 2015-10-28) (toliau vadinama – VSPĮ):

15 straipsnis „Visuomenės sveikatos centrų apskrityse kompetencija“ – „Visuomenės sveikatos centrai apskrityse: 1) vykdo [...] policijos areštinių ir laisvės atėmimo vietų [...] valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę; 2) pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; [...].“

8. Statybos įstatymo:

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos – „73. Statinio naudotojas – statinio savininkas arba kitas fizinis ar juridinis asmuo, kuris naudoja statinį (jo dalį) Lietuvos Respublikos įstatymų, administracinių aktų, sutarčių ar teismo sprendimų pagrindu. 74. Statinio priežiūra – šio ir kitų įstatymų bei kitų teisės aktų nustatytų techninių, organizacinių ir viešojo administravimo priemonių visuma vykdanč statinio techninę priežiūrą ir statinio naudojimo priežiūrą. 75. Statinio techninė priežiūra – statinio naudotojo organizuojama šio ir kitų įstatymų bei kitų teisės aktų nustatytų techninių, organizacinių priemonių visuma, užtikrinanti Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytus esminius statinių reikalavimus per visą statinio ekonomiškai pagrįstą naudojimo trukmę. [...].“;

40 straipsnis. Statinių naudotojų pareigos – „1. Statinių naudotojai privalo: „[...]; 3) šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka organizuoti ir (ar) atlikti statinio techninę priežiūrą; 4) suremontuoti, rekonstruoti arba nugriauti statinius, jeigu tolesnis jų naudojimas kelia pavojų žmonių gyvybei, sveikatai ar aplinkai; [...].“;

41 straipsnis. Statinių techninė priežiūra ir techninės priežiūros taisyklės – „1. Statinio techninę priežiūrą organizuoja statinio naudotojas ūkio būdu arba sutarties pagrindu paskirdamas statinio techninį prižiūrėtoją. Statinio techninis prižiūrėtojas gali būti paskirtas ir kitais įstatymų nustatytais pagrindais. [...]. 6. Paaiškėjus, kad statinio būklė kelia pavojų statinyje ar arti jo esančių žmonių sveikatai, gyvybei ar aplinkai, atsižvelgdamas į grėsmės pobūdį ar įvykus statinio avarijai, statinio naudotojas ir (ar) statinio techninis prižiūrėtojas privalo imtis priemonių žmonėms apsaugoti ir kitų šio Įstatymo 25 straipsnio 2 dalyje nurodytų priemonių.“

9. Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012-02-28 įsakymu Nr. 1R-58 (toliau vadinama – Kalėjų departamento nuostatai):

1 punktas – „Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjų departamentas) yra įstaiga prie Teisingumo ministerijos, kurios paskirtis – metodiškai vadovauti ir kontroliuoti probacijos tarnybų ir laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą“;

8 punktas – „Kalėjų departamentas, siekdamas jam nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...]; 8.3. prižiūri ir kontroliuoja bausmių (išskyrus baudas) [...] ir kardomosios priemonės – suėmimo vykdymą Kalėjų departamentui pavaldžiose įstaigose; [...]; 8.31. nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Kalėjų departamento kompetencijai; [...].“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT):

10.1. 2012-03-01 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-502-1605-12, pažymėjo:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“;

10.2. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjimų departemento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

Išvados

11. Atsižvelgiant į Pareiškėjo skundo turinį ir tyrimo metu nustatytas aplinkybes tyrimą tikslinga išskirti ir išvadas pateikti dėl kiekvienos šių dalių atskirai:

11.1. dėl ESSC ir Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo 2015-09-21 prašymą dėl LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus pastato avarinės būklės

nustatymo;

11.2. dėl Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus (skundus) dėl higienos normų laikymosi LAVL Pravieniškių padalinyje;

11.3. dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundus dėl laikymo sąlygų LAVL Pravieniškių padalinyje.

*Dėl ESSC ir Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo)
nagrinėjant Pareiškėjo 2015-09-21 prašymą
dėl LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus pastato avarinės būklės nustatymo*

12. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui rašo, kad LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus pastatas, kuriame asmuo laikomas, yra avarinės būklės. Asmuo teigia, kad dėl šios aplinkybės kreipėsi į įvairias institucijas (Kauno VSC, ESSC ir Kalėjimų departamentą), tačiau nė vienos institucijos pareigūnai neatvyko patikrinti Pareiškėjo nurodyto pastato.

Seimo kontrolierius tyrimo metu nustatė, kad dėl LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus pastato būklės Pareiškėjas su 2015-09-21 skundu kreipėsi į ESSC. ESSC pareigūnai, vadovaudamiesi VAĮ 23 straipsnio 4 dalimi, Pareiškėjo prašymą persiuntė Kauno VSC (kopiją – Kalėjimų departamentui), o Kauno VSC 2015-10-09 raštu Pareiškėją informavo, kad įstaiga neturi įgaliojimų vertinti pastato konstrukcijos ir jo galimai avarinės būklės.

13. Statybos įstatymo 2 straipsnio 73 punkte reglamentuota, kad statinio naudotojas – statinio savininkas arba kitas fizinis ar juridinis asmuo, kuris naudoja statinį (jo dalį) Lietuvos Respublikos įstatymų, administracinių aktų, sutarčių ar teismo sprendimų pagrindu. To paties straipsnio 75 punkte nustatyta, kad statinio techninė priežiūra – statinio naudotojo organizuojama šio ir kitų įstatymų bei kitų teisės aktų nustatytų techninių, organizacinių priemonių visuma, užtikrinanti Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytus esminius statinių reikalavimus per visą statinio ekonomiškai pagrįstą naudojimo trukmę.

Vadovaudamiesi Statybos įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 3 punktu, statinių naudotojai privalo šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka organizuoti ir (arba) atlikti statinio techninę priežiūrą. Šio straipsnio 1 dalies 4 punkte reglamentuota, kad statinių naudotojai taip pat privalo suremontuoti, rekonstruoti arba nugriauti statinius, jeigu tolesnis jų naudojimas kelia pavojų žmonių gyvybei, sveikatai ar aplinkai.

Kadangi LAVL yra Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus pastato (statinio) naudotoja, vadinasi, šiai institucijai tenka pareigos pagal pirmiau pacituotą teisinį reglamentavimą, t. y. LAVL turi organizuoti ir (arba) atlikti nurodyto statinio techninę priežiūrą, taip pat suremontuoti, rekonstruoti arba nugriauti statinius, jeigu tolesnis jų naudojimas kelia pavojų žmonių gyvybei, sveikatai ar aplinkai.

Atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis LAVL nuostatų 8.14 papunkčiu, viena iš LAVL funkcijų yra užtikrinti tinkamą pastatų, statinių, inžinerinės bei kitos technikos naudojimą ir remontą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo 2015-09-21 skunde keliamą problemą dėl galimai avarinės statinio, kuriame yra LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatorius, būklės, pirmiausia turėjo spręsti LAVL pareigūnai.

14. VAĮ 23 straipsnio 4 dalyje reglamentuota, kad, jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad ir ESSC, ir Kauno VSC, gavusios Pareiškėjo 2015-09-21 skundą ir neturėdamos įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, turėjo pareigą šį skundą perduoti reikiamus įgaliojimus turinčiam

viešojo administravimo subjektui – LAVL. Tačiau ESSC Pareiškėjo 2015-09-21 skundą persiuntė ne LAVL, o Kauno VSC, nors ši įstaiga nesprenžia klausimų dėl avarinės statinio būklės. Kauno VSC, gavęs jo kompetencijai nepriskirtiną Pareiškėjo 2015-09-21 skundą, šio rašto taip pat nepersiuntė reikiamai institucijai, o tik informavo Pareiškėją, kad „[...] neturi įgaliojimo įvertinti pastato konstrukcijos ir jo avarinės būklės“.

15. LVAT savo praktikoje yra pažymėjęs, kad Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą. Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (šios pažymos 10.1 papunktis).

Seimo kontrolieriaus nuomone, tokie įstaigų pareigūnų veiksmai, kai gautas skundas persiunčiamas įstaigai, kuri nėra kompetentinga jį nagrinėti (ESSC pareigūnų veiksmai), arba apskritai nenagrinėjamas (Kauno VSC pareigūnų veiksmai (neveikimas)), nėra suderinami su gero administravimo principu.

16. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, skundo dalis dėl ESSC ir Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo 2015-09-21 prašymą dėl LAVL Pravieniškių padalinio baudos izoliatoriaus pastato avarinės būklės nustatymo pripažintina pagrįsta.

17. Atkreiptinas dėmesys, jog Kalėjimų departamento pareigūnai 2015-10-21 raštu Pareiškėją informavo, kad yra „rengiamas projektas baudos izoliatoriaus kamerų ir pasivaikščiojimo kiemelių kapitalinio remonto atlikimui“. LAVL darbuotojai Seimo kontrolierių informavo, kad šiuo metu projektas dar nėra iki galo įgyvendintas, tačiau nuteistieji laikomi suremontuotose baudos izoliatoriaus patalpose.

Atsižvelgiant į tai, rekomendacija šiuo klausimu nebus teikiama.

*Dėl Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo)
nagrinėjant Pareiškėjo prašymus (skundus)
dėl higienos normų laikymosi LAVL Pravieniškių padalinyje*

17. Įvertinus Pareiškėjo skundo Seimo kontrolieriui turinį nustatyta, kad asmuo taip pat nesutinka su pareigūnų veiksmais (neveikimu) nustatant LAVL Pravieniškių padalinio patalpų atitiktį higienos normų reikalavimams. Pareiškėjas prašo, kad „[...] griežtai būtų nustatomos higienos normos [...]“.

18. BVK 173 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad laisvės atėmimo bausmės atliekantiems nuteistiesiems užtikrinamos reikiamos gyvenamųjų patalpų ir buities sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas. Vadovaujantis VSPĮ redakcija, galiojusia Pareiškėjo skundo Seimo kontrolieriui pateikimo metu, pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą vykdė visuomenės sveikatos centrai apskrityse.

19. Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas į Kauno VSC kreipėsi su 2015-08-19 skundu (dėl galimų higienos normų pažeidimų LAVL Pravieniškių padalinyje), kuriame išdėstytas aplinkybes Kauno VSC patikrino 2015-09-03 atlikdamas valstybinės operatyviosios visuomenės sveikatos kontrolę. Kontrolės metu nustatyta, kad pasivaikščiojimo kiemeliai yra išvalyti, baudos izoliatoriaus pirmoji kamera, kurioje patikrinimo metu buvo Pareiškėjas, tvarkinga (2015-09-14 patikrinimo akte nurodyta, jog tikrinant kamerą dalyvavo ir Pareiškėjas, kuris „[...] parodė, kad jam yra išduota šluota ir semtuvėlis patalpų valymui“). Kontrolės metu buvo nustatytas HN 76:2010 reikalavimų pažeidimas („[...] informacija apie pagrindinį gyvenamųjų patalpų valymą

neregistruojama laisvės atėmimo vietoje nustatyta tvarka, kurią nustato laisvės atėmimo vietų administracija“).

20. Vėliau Pareiškėjas kreipėsi į SAM su dviem 2015-09-21 skundais, kuriuose rašė nesutinkąs su Kauno VSC atliktos kontrolės rezultatais ir išdėstė įvairias aplinkybes dėl LAVL Pravieniškųjų padalinio baudos izoliatoriaus galimo neatitikimo higienos reikalavimams (Pareiškėjas skundėsi dėl pirmosios ir trečiosios kamerų bei kamerų tipo patalpose esančių kamerų Nr. 8 ir 11, dušo bei bendrai naudojamų patalpų, pasivaikščiojimo kiemelių įrengimo, langų neatsidarymo, dezinfekcijos priemonių neišdavimo, šviestuvų, dažų skleidžiamo kvapo bei mikroklimato parametru). Šiuos Pareiškėjo skundus SAM persiuntė Kauno VSC. Kauno VSC pagal šiuos skundus 2015-10-12 vėl atliko valstybinę operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę, o 2015-10-21 raštu informavo Pareiškėją apie kontrolės metu nustatytas aplinkybes.

Įvertinus Kauno VSC 2015-10-21 atsakymo Pareiškėjui ir Kauno VSC 2015-10-22 patikrinimo akto turinį, nustatyta, kad įstaigos pareigūnai kontrolės metu patikrino iš esmės visas Pareiškėjo skunduose nurodytas aplinkybes (išskyrus tas aplinkybes, kurių HN 76:2010 neregulmentuoja), t. y. dėl langų neatsidarymo (nustatyta, kad langai iki galo neatsidaro, kadangi iš lauko ir vidinės pusės ant langų įrengtos apsauginės grotos, tačiau HN 76:2010 nenustato reikalavimų langams), dėl pasivaikščiojimo kiemelių būklės (nustatyta, kad pasivaikščiojimo kiemeliai tvarkingi), dėl dažų kvapo (dažų kvapo patikrinimo metu neužuosta), dėl valymo priemonių išdavimo (konstatuota, kad priemonės išduodamos pagal LAVL nustatytą tvarką), dėl oro judėjimo greičio, drėgmės ir temperatūros (atlikti atitinkami matavimai, nustatyta, kad oro judėjimo greitis kamerų tipo patalpose Nr. 8, Nr. 11, baudos izoliatoriaus kameroje Nr. 1, Nr. 3 bei duše nepakankamas, tačiau, kaip pažymėjo Kauno VSC pareigūnai, šis reikalavimas negali būti taikomas, nes jo įgyvendinimas susijęs su patalpų rekonstrukcijos darbais; oro temperatūra kamerų tipo patalpoje Nr. 8 ir duše atitiko HN 76:2010 reikalavimus; baudos izoliatoriaus kameroje Nr. 1 ir Nr. 3 bei kamerų tipo patalpoje Nr. 11 temperatūra neatitiko HN 76:2010 26 punkto reikalavimų, tačiau nebuvo vertinama kaip pažeidimas, kadangi patikrinimo metu šiose patalpose nuteistieji nebuvo laikomi, patalpos patikrinimo metu buvo vėdinamos, langai buvo praverti; visose kameroje atliktų santykinės oro drėgmės matavimų rezultatai atitiko teisės aktų reikalavimus).

Kontrolės metu buvo nustatytas HN 76:2010 62 punkto reikalavimų pažeidimas – konstatuota, kad kamerų tipo patalpose esančiai kamerai Nr. 8 reikalingas remontas, nes lubose virš lango pastebėta vandens pėdsakų.

21. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Kauno VSC pareigūnai, gavę Pareiškėjo 2015-08-19 skundą ir 2015-09-21 skundus, ėmėsi reikiamų įstaigos kompetencijai priskirtų veiksmų, t. y. du kartus atliko valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę LAVL Pravieniškųjų padalinyje, kurios metu buvo vertinamos skunduose keliamos problemos. Kontrolės metu nustatytos aplinkybės išsamiai aprašytos patikrinimo aktuose.

Dėl pirmiau nurodytų aplinkybių skundo dalis dėl Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus (skundus) dėl higienos normų laikymosi LAVL Pravieniškųjų padalinyje atmestina kaip nepagrįsta.

*Dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo)
nagrinėjant Pareiškėjo skundus dėl laikymo sąlygų LAVL Pravieniškųjų padalinyje*

22. Įvertinus Pareiškėjo skundo Seimo kontrolieriui turinį nustatyta, kad asmuo yra nepatenkintas Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmais nagrinėjant jo skundus dėl laikymo sąlygų LAVL Pravieniškųjų padalinyje.

23. Kalėjų departamento pareigūnai 2015-11-11 raštu Seimo kontrolierių informavo, kad 2015 m. rugsėjo–spalio mėnesiais įstaigoje buvo gautas Pareiškėjo 141 skundas. Kalėjų departamento pareigūnai Seimo kontrolieriui pateikė 2015 m. rugsėjo mėn. gautų Pareiškėjo skundų, susijusių su laikymo sąlygomis LAVL Pravieniškų padalinio baudos izoliatoriuje, kopijas. Šiuose skunduose Pareiškėjas teigė, kad yra laikomas sveikatai kenksmingomis sąlygomis, skundėsi, kad beveik neatsidaro kamerų langai, trūksta gryno oro, pasivaikščiojimo kiemeliai yra duobėti.

24. Kalėjų departamento pareigūnai 2015-10-21 rašte Pareiškėjui paaiškino, kad Kauno VSC 2015-09-03 patikrino baudos izoliatoriaus kameros, kurioje asmuo atliko nuobaudą, ir pasivaikščiojimo kiemelių atitikimą HN 76:2010 reikalavimams ir pažeidimų nenustatė (primintina, kad Kauno VSC 2015-09-03 patikrinimo metu konstatavo HN 76:2010 59 punkto pažeidimą, tačiau šis pažeidimas susijęs su patalpų valymo registravimo tvarka, t. y. ne su Pareiškėjo skunduose Kalėjų departamentui nurodytomis aplinkybėmis). Pareiškėjas taip pat buvo informuotas, kad yra „rengiamas projektas baudos izoliatoriaus kamerų ir pasivaikščiojimo kiemelių kapitalinio remonto atlikimui“.

25. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą Kalėjų departamentas nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus jo kompetencijai, tarp jų ir skundus dėl laisvės atėmimo bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų, vadovų veiksmų bei sprendimų (šios pažymos 9 punktą). Nagrinėdamas šiuos skundus Kalėjų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs. Pažymėtina, kad LVAT, atskleisdamas objektyvumo principo turinį, 2011-04-19 d. nutartyje nurodė, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y. ir Kalėjų departamento, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai (šios pažymos 10.2 papunktis).

26. Įvertinus Kalėjų departamento 2016-10-21 atsakymo turinį nustatyta, kad šiuo raštu buvo atsakyta į Pareiškėjo skunduose dėl laikymo sąlygų keliamus klausimus. Kalėjų departamento pareigūnai, konstatuodami, kad Pareiškėjo teiginiai dėl netinkamų laikymo sąlygų yra nepagrįsti, rėmėsi kompetentingos institucijos – Kauno VSC – atlikto patikrinimo išvada, pagal kurią baudos izoliatoriaus kameros, kurioje Pareiškėjas atliko nuobaudą, ir pasivaikščiojimo kiemelių būklė 2015 metų rugsėjo 3 dieną atitiko HN 76:2010 nustatytus reikalavimus.

27. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nėra pagrindo konstatuoti, kad Kalėjų departamento pareigūnai pažeidė teisės aktų reikalavimus. Dėl šios priežasties skundo dalis dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundus dėl laikymo sąlygų LAVL Pravieniškų padalinyje atmestina.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

28. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl ESSC ir Kauno VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant asmens 2015-09-21 prašymą dėl LAVL Pravieniškų padalinio baudos izoliatoriaus pastato avarinės būklės nustatymo pripažinti pagrįsta.

29. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl Kauno

VSC pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant asmens prašymus (skundus) dėl higienos normų laikymosi LAVL Pravieniškių padalinyje atmesti.

30. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant asmens skundus dėl laikymo sąlygų LAVL Pravieniškių padalinyje atmesti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

31. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus pavaduotojui, laikinai vykdančiam direktoriaus funkcijas, Giedriui Nariūnui rekomenduoja imtis priemonių, kad įstaigoje gauti asmenų skundai, dėl kurių įstaiga neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą, būtų ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduodami viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus.

32. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremalių sveikatai situacijų centro direktoriui Vytautui Gailiui rekomenduoja imtis priemonių, kad, persiunčiant įstaigoje gautus asmenų skundus pagal Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 4 dalį, jie būtų persiunčiami tik reikiamus įgaliojimus turinčiam viešojo administravimo subjektui.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti iki 2016-09-05.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas